

Yapay Zekâ Teknolojisinin Muhasebe Uygulamaları Üzerindeki Etkisi: Kırşehir İlinde Nitel Bir Araştırma*

The Impact of Artificial Intelligence Technology on Accounting Practices: A Qualitative Research in Kırşehir Province

Zeynep BATI ^a, Hatice Pınar KAYA ^b

^a Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırşehir, Türkiye, zeynepkaya86@hotmail.com

^b Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Kırşehir, Türkiye, pkaya@ahievran.edu.tr

MAKALE BİLGİSİ

ÖZET

Anahtar Kelimeler:

Yapay zekâ
Muhasebe
Muhasebe meslek mensupları

Amaç – Çalışmanın amacı yapay zekâ teknolojisinin muhasebe uygulamaları üzerindeki etkisini araştırmaktır. Bu kapsamda yapay zekâ teknolojisinin muhasebe alanında hangi süreçlerde kullanıldığı, muhasebe uygulamaları açısından avantajları ve dezavantajları, yapay zekâ teknolojisi kullanımının muhasebeci-mükellef ilişkilerine etkisi, yapay zekâ eğitimleri ve muhasebe mesleğinin geleceği konularında muhasebe meslek mensuplarının görüşlerine başvurulmuştur.

Geliş Tarihi 9 Ocak 2026

Düzeltilme Tarihi 13 Temmuz 2026

Kabul Tarihi 25 Temmuz 2026

Yöntem – Nitel araştırma yaklaşımına dayalı gerçekleştirilen bu çalışmanın evrenini Kırşehir'de faaliyet gösteren muhasebe meslek mensupları oluşturmaktadır. Meslek mensupları ile yüz yüze görüşmeler yapılmıştır. Görüşmeler esnasında elde edilen verilerin analizi MAXQDA 25 nitel analiz programı ile gerçekleştirilmiştir.

Makale Sınıflandırması:

Araştırma Makalesi

Bulgular – Analiz bulguları yapay zekâ teknolojisinin muhasebe alanında önemli bir dijital dönüşüm aracı olduğunu ortaya koymuştur. Hata oranlarını azaltması, denetim kolaylığı sağlaması, muhasebe çalışmalarına hız kazandırması, meslek mensuplarının iş yükünü hafifletmesi, kâğıt tasarrufu sağlaması ve ofise bağımlılığı azaltması yapay zekâ teknolojisinin sağladığı en önemli avantajlar olarak tespit edilmiştir. Mükelleflerin yapay zekâ teknolojisini kullanamaması, yapay zekâ teknolojisinin en önemli dezavantajı olarak belirlenmiştir.

Tartışma – Araştırma kapsamında muhasebe meslek mensuplarına ve mükelleflere yönelik eğitim ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Ayrıca üniversitelerin muhasebe meslek adayı yetiştiren bölümlerinin müfredatlarına yapay zekâ teknolojisi ile ilgili teorik ve uygulamalı derslerin dahil edilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Yapay zekâ teknolojisinin gelecekte muhasebe mesleğini ortadan kaldırmayacağı, mesleğin danışmanlık hizmetine dönüşeceği çalışma kapsamında ulaşılan bir diğer sonuçtur. Yapılan bu araştırmanın muhasebe mesleğinde yapay zekâ teknolojisinin daha etkin kullanımını teşvik etmek açısından literatüre katkı sağlaması beklenmektedir.

ARTICLE INFO

ABSTRACT

Keywords:

Artificial intelligence
Accounting
Accounting professionals

Purpose – The aim of this study is to investigate the impact of artificial intelligence (AI) technology on accounting practices. In this context, the opinions of accounting professionals were sought regarding the processes in which AI technology is used in accounting, its advantages and disadvantages in terms of accounting practices, the impact of AI technology use on accountant-client relations, AI training, and the future of the accounting profession.

Received 9 January 2026

Revised 13 July 2026

Accepted 25 July 2026

Method – This study, based on a qualitative research approach, included accounting professionals operating in Kırşehir as its population. Face-to-face interviews were conducted with the professionals. The data obtained during the interviews were analyzed using the MAXQDA 25 qualitative analysis program.

Article Classification:

Research Article

Findings – The analysis findings revealed that AI technology is a significant digital transformation tool in the field of accounting. Reducing error rates, facilitating audits, speeding up accounting work, reducing the workload of professionals, saving paper, and reducing dependence on the

* Bu çalışma birinci yazarın ikinci yazar danışmanlığında hazırlanmış olduğu yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

ETİK ONAY / ETHICAL APPROVAL: Bu çalışma için Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu'nun 24.09.2025 tarih ve 2025/15/03 sayılı kararı ile etik kurul onayı alınmıştır.

Önerilen Atıf / Suggested Citation

Batı, Z., ve Kaya, H. P. (2026). Yapay Zekâ Teknolojisinin Muhasebe Uygulamaları Üzerindeki Etkisi: Kırşehir İlinde Nitel Bir Araştırma, İşletme Araştırmaları Dergisi, 18 (3), 2392-2407.

office were identified as the most important advantages provided by AI technology. The inability of taxpayers to utilize artificial intelligence technology has been identified as its most significant disadvantage.

Discussion – The research revealed a need for training for professional accountants and taxpayers. Furthermore, it was concluded that theoretical and practical courses on artificial intelligence technology should be included in the curricula of university departments training prospective accountants. Another conclusion reached within the scope of the study is that artificial intelligence technology will not eliminate the accounting profession in the future but will transform the profession into consultancy services. This research is expected to contribute to the literature by promoting the more effective use of artificial intelligence technology in the accounting profession.

1. Giriş

Yapay zekâ teknolojisi eğitim, sağlık, ulaşım, savunma gibi birçok alanda her geçen gün varlığını daha çok hissettirmektedir. Yapay zekâ teknolojisi insanların yerini alarak birçok sektörde etkin olarak kullanılmaya başlamıştır. Örneğin; Japonya'da üretilen insan yıkama makinaları, Çin'in sınır geçiş noktalarında devriye gezme görevi üstlenen robot askerler, Migros gibi market zincirlerindeki yapay zekâ kasalar, insansız uçaklar, araç sigorta primlerini dakikalar içinde tüm şirketler için hesaplayabilen programlar, ünlü mağazaların yapay zekâ danışmanları vb. birçok iş alanında yapay zekâ teknolojisinin kullanıldığı ve günümüzde bu teknolojinin çok yaygınlaştığı görülmektedir.

Muhasebe alanında da yapay zekâ teknolojisi büyük ve önemli bir dönüşüm süreci içindedir. Özellikle ChatGPT, Copilot, Gemini vb. yapay zekâ uygulamaları muhasebe alanında önemli etkiler yaratmıştır. Bunun yanı sıra T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın başlattığı teknolojik (dijital) dönüşümle muhasebe ve vergi ile ilgili işlemler elektronik uygulamalar üzerinden yapılabilir hale getirilmiş ve birçok bürokratik süreç ortadan kaldırılmıştır, kaldırılmaya da devam etmektedir. Bu kapsamda muhasebede belgelerin oluşturulması, işlemlerin kayıt altına alınması, sınıflandırılması, raporlanması, denetimi ve analizi geliştirmekte olan yapay zekâ teknolojisi sayesinde neredeyse sıfır hata ile yapılabilir duruma gelmiştir. Ayrıca dijital vergi dairesi kullanılarak beyanname gönderme, tahakkuk, tahsilat, haciz, tebligat ve yazışma gibi çok sayıda işlem elektronik ortamda gerçekleştirilebilmektedir. Yapay zekâ destekli söz konusu dijital uygulamalar gönüllü vergi uyumunun teşvik edilmesi, vergi kayıplarının önlenmesi, kamu kaynaklarının etkin kullanılması, şeffaflığın ve hesap verebilirliğin artırılması ve mali disiplinin güçlendirilmesi açısından büyük önem taşımaktadır.

Yapılan bu çalışmanın amacı, yapay zekâ teknolojisinin muhasebe uygulamaları üzerindeki etkilerini incelemek ve değerlendirmektir. Bu kapsamda yapay zekâ teknolojisinin muhasebe alanında hangi süreçlerde kullanıldığı, muhasebe uygulamaları açısından avantajları ve dezavantajları, yapay zekâ teknolojisi kullanımının muhasebeci-mükellef ilişkilerine etkisi, yapay zekâ eğitimleri ve muhasebe mesleğinin geleceği konularında muhasebe meslek mensuplarının görüşlerine başvurulmuştur. Bu amaçlar doğrultusunda aşağıdaki araştırma sorularına yanıt aranmıştır:

- Muhasebe meslek mensupları yapay zekâ teknolojisini hangi süreçlerde kullanıyor?
- Yapay zekâ teknolojisinin muhasebe uygulamaları açısından avantajları nelerdir?
- Yapay zekâ teknolojisinin muhasebe uygulamaları açısından dezavantajları nelerdir?
- Yapay zekâ teknolojisi muhasebe meslek mensuplarının müşterilerle olan ilişkilerini nasıl etkilemiştir?
- Muhasebe meslek mensuplarının yapay zekâ teknolojisi eğitimine yönelik görüşleri nelerdir?
- Muhasebe meslek mensupları yapay zekâ ile ilgili üniversitelerde verilen teorik ve uygulamalı eğitimi yeterli buluyor mu? Bu konuda üniversiteler tarafından ne yapılması gerektiğini düşünmektedirler?
- Muhasebe meslek mensuplarına göre muhasebe mesleği yapay zekâ teknolojisinin kullanımının yaygınlaşması ile yok olur mu? Muhasebecilere ihtiyaç tamamen ortadan kalkar mı? Mesleğin geleceği ile ilgili düşünceleri nelerdir?

Çalışmada mülakat tekniği kullanılarak Kırşehir'de bağımsız olarak faaliyet gösteren Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler (SMMM) ile yüz yüze görüşmeler yapılmıştır. Görüşmeler sonucu elde edilen veriler MAXQDA 25 nitel analiz programı ile analiz edilmiş ve çeşitli bulgulara ulaşılmıştır. Yapılan bu çalışmanın yapay zekâ

teknolojisi ile muhasebe entegrasyonunun sağlanması ve mali disiplinin güçlendirilmesi açısından literatüre katkı sağlaması beklenmektedir. Yapılan bu araştırmanın yapay zekâ destekli muhasebe uygulamalarının muhasebe meslek mensupları tarafından benimsenmesini ve muhasebe süreçlerinde kullanılmasını teşvik etme yönündeki araştırma boşluğunu doldurması hedeflenmektedir.

2. Kavramsal Çerçeve

Yapay zekâ; "bilgisayar sistemlerine insan benzeri düşünme ve öğrenme yetenekleri kazandırmayı amaçlayan bir konsepttir" (Özevin, 2023: 536). "Bilgisayarların veya diğer makinelerin akıllı davranış sergileme veya simüle etme kapasitesi" olarak da tanımlanabilen yapay zekâ, "insan muhakemesini ve bilişsel becerilerini taklit etmek için programlanmış ve çevresel ipuçlarını alacak şekilde tasarlanabilen bir teknolojidir" (Karaca, 2023: 129). Aynı zamanda yapay zekâ; "bireylerin zekice olarak kabul ettikleri davranışlara sahip olan bilgisayarların yapılmasıyla ilgili olan bir bilgisayar bilimidir" (Yardımcıoğlu ve Şitak, 2020: 344).

Yapay zekânın en önemli özelliklerinin başında tıpkı bir insan gibi öğrenebilmesi gelmektedir. Yapay zekâ, yüklenen karmaşık verileri düzenli ve anlamlı şekillerde sunabilme özelliğine sahiptir. İnsanlara özgü olan öğrenme ve sorun çözme gibi bilişsel özellikleri birebir uygulayan yapay zekâ, taklit özelliği ile bu becerileri kusursuz bir şekilde sergileyebilmektedir. Yapay zekâ, teknolojik inovasyonun itici gücü olarak ortaya çıkmış, endüstrileri dönüştürmüş ve toplumların geleceğini şekillendirmiştir (Schweitzer, 2024: 68).

Yapay zekanın gelişimi ve muhasebe uygulamalarına entegrasyonu, muhasebe mesleğini yeniden şekillendirmekte ve verimlilik, doğruluk ve stratejik karar alma açısından benzeri görülmemiş fırsatlar sunmaktadır (Ajayi-Nifise vd., 2024: 401). Yapay zekâ teknolojisi, muhasebe süreçleri üzerinde dönüştürücü bir etkiye sahiptir. Yapay zekânın en önemli avantajlarından biri, insan hatasını azaltma ve işletme maliyetlerini düşürme yeteneğidir. Yapay zekâ yalnızca operasyonel verimliliği değil aynı zamanda muhasebe süreçlerinde kalite standartlarını da artırmaktadır (Aldana vd., 2024: 603).

Yapay zekânın bazı zorlukları olmasına rağmen, muhasebe uygulamalarında devrim yaratma potansiyelinin yadsınamaz olduğu ve dijital çağda büyüme ve inovasyon için yeni fırsatlar sunduğu belirtilmektedir (Odonkor vd., 2024: 172). Yapay zekanın, muhasebede bazı tekrarlayan görevlerin yerini alabilme, verilerdeki bilgileri daha iyi analiz edebilme ve daha doğru ve nesnel çözümler sunabilme özellikleri ön plandadır (Yi vd., 2023: 129117).

Yapay zekâ algoritmaları, finansal tablolardaki, vergi beyannamelerindeki ve diğer muhasebe belgelerindeki hataları tespit edip düzelterek finansal raporlamanın genel kalitesini ve güvenilirliğini artırabilmektedir. Bu artan doğruluk, finansal yanlış beyan riskini azaltır ve düzenleyici uyumluluğu güçlendirerek muhasebe standartlarına ve yasal gerekliliklere uyumu sağlar. Yapay zekânın büyük miktarda veriyi analiz etme ve finansal verilerdeki eğilimleri, kalıpları ve anormallikleri tespit ederek geleneksel yöntemlerin gözden kaçırmış olabileceği gizli ilişkileri ve bağlantıları ortaya çıkarabilme yeteneği de vardır. Bu özellikler muhasebecilerin bilinçli kararlar almalarını, potansiyel riskleri ve fırsatları belirlemelerini ve işletmelere stratejik rehberlik sağlamalarını kolaylaştırır. Ayrıca muhasebecilerin finansal analiz, vergi planlaması ve iş danışmanlığı hizmetleri gibi daha üst düzey karar alma ve uzmanlık gerektiren faaliyetlerde bulunmalarını sağlar (Schweitzer, 2024: 96).

Yapay zekânın muhasebe mesleğine etkisi Teknoloji Kabul Modeli kuramsal yaklaşımı ile açıklanabilir. Model, insanların yapay zekâ teknolojisini kabul etme veya etmeme ya da bu teknolojiyi kullanma veya kullanmama niyetlerini ortaya koymak amacıyla kullanılmaktadır. Sosyal psikolojiyi esas alan Teknoloji Kabul Modeli, insanların teknoloji kullanmaya karşı tutum ve niyetlerinden yola çıkarak teknolojiyi kabul etme ve kullanma davranışlarını incelemektedir (Özer vd., 2019: 71).

3. Literatür İncelemesi

Yapay zekânın muhasebe alanında kullanılmasına yönelik yapılan çalışmalara ilişkin özet bilgiler aşağıda kronolojik olarak sunulmuştur.

Berdiyeva vd. (2021), tarafından yapılan çalışmanın sonuçları 1989-2020 yılları arasındaki araştırma makalelerinin çoğunun, yapay zekâ sistemlerinin muhasebe ve finans sürecinde güçlü bir olumlu etkiye sahip olduğunu göstermiştir. Yapay zekâ sistemlerinin benimsenmesinin muhasebe sürecinde verimliliği artıracığı sonucuna ulaşılan çalışmada, yapay zekâ kullanımının muhasebe performansı üzerinde de olumlu bir etkisi

olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca yapay zekâ sistemlerinin gelecekte insanlardan giderek daha fazla karar alacağı ileri sürülmüştür.

Bako ve Tanko (2022), yapay zekânın muhasebe alanındaki yerini ve muhasebe mesleğinin geleceğini değerlendirdikleri çalışmada, yapay zekânın muhasebecinin yerini tamamen almasına da muhasebeci talebini büyük ölçüde azaltacağını ileri sürmüşlerdir. Çalışmada yapay zekânın doğru şekilde kullanılması durumunda muhasebecilerin çalışma şeklini ve müşterilere sundukları hizmetleri önemli ölçüde iyileştirebileceği öngörülmüştür. Geleceğin muhasebecilerinin kendilerini geliştirmeleri ve muhasebe alanındaki dijital teknoloji konusunda bilgi edinmeleri tavsiye edilmiştir. Ayrıca üniversitelerin müfredatlarına yapay zekâyı ekleyerek öğrencilere yapay zekânın hem teorik hem de pratik yönlerini öğretmeleri öneri olarak sunulmuştur.

Aldana vd. (2024), yapay zekânın muhasebe, denetim ve finansal raporlamanın optimizasyonu üzerindeki etkisini araştırdıkları çalışmada, yapay zekâ uygulamasının doğruluğu artırdığını, maliyetleri düşürdüğünü ve daha fazla verimlilik sağladığını ancak veri güvenliği ve teknoloji bağımlılığı konusunda endişelere yol açtığını tespit etmişlerdir. Ayrıca çalışmada yapay zekânın etkili uygulanmasının personel eğitimi, teknolojiye yatırım, etik ve güvenlik risk yönetimi gibi faktörlere bağlı olduğu ileri sürülmüştür.

Yaylalı (2024), Mardin ve Şırnak'ta yaptığı araştırmada yapay zekâ teknolojisinin muhasebe süreçleri ve meslek mensuplarının algıları üzerindeki etkisini araştırmıştır. Araştırma sonuçları, muhasebe meslek mensuplarının yapay zekâyı yönelik uygulanabilirlik ve faydaya ilişkin algılarının ve düşüncelerinin olumlu olduğunu ve söz konusu teknolojiye uyum sağlayabileceklerini ortaya koymuştur.

Akçakanat (2024), Antalya ve Isparta'da faaliyet gösteren muhasebe meslek mensuplarının yapay zekâ kaygısının teknoloji kaynaklı işsizlik endişeleri üzerindeki etkisini araştırdığı çalışmada; meslek mensuplarının orta seviyede yapay zekâ kaygılarının olduğunu, yapay zekâ kaygısının öğrenme, iş değişimi ve yapay zekâ yapılandırması boyutlarının teknoloji kaynaklı işsizlik endişesini pozitif etkilediğini tespit etmiştir. Ayrıca muhasebe meslek mensuplarının yapay zekâ kaygı seviyelerinin yaşa paralel olarak yükseldiği ortaya çıkmıştır.

Odonkor vd. (2024), yapay zekânın geleneksel muhasebe uygulamaları üzerindeki etkisini inceledikleri çalışmada, yapay zekânın finansal raporlamanın doğruluğunu ve verimliliğini önemli ölçüde artırdığını, rutin görevleri otomatikleştirdiğini ve stratejik karar alma için öngörücü analitiği mümkün kıldığını tespit etmişlerdir. Yapay zekâ konusunda kalifiye personele duyulan ihtiyaç, veri gizliliği endişeleri ve yapay zekâ entegrasyonunun yüksek maliyetleri gibi zorluklara da çalışmada dikkat çekilmiştir. Ayrıca, değişime direnç de muhasebe uygulamalarında yapay zekânın benimsenmesinin önündeki önemli bir engel olarak vurgulanmıştır.

Özbek (2024), Kütahya ve Eskişehir'de faaliyet gösteren meslek mensuplarının yapay zekâ kaygılarının, istihdam edilebilirlik algıları üzerindeki etkisini araştırmıştır. Araştırma sonucunda yapay zekâ kaygısı ile istihdam edilebilirlik arasında pozitif yönlü ve orta düzeyde anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Ayrıca cinsiyet, medeni durum, yaş, eğitim, aylık gelir, mesleki tecrübe ve statü ile yapay zekâ kaygısı arasında anlamlı farklılık olmadığı sonucuna varılmıştır.

Schweitze (2024), muhasebede yapay zekâ etliğini incelediği çalışmasında yapay zekânın hızlı ilerlemesinin, muhasebe mesleğinde devrim yaratarak görevleri otomatikleştirdiğini, kalıpları belirlediğini ve doğruluğu artırdığını belirlemiştir. Ancak yapay zekâyı artan bağımlılığın, gizlilik, önyargı, şeffaflık ve hesap verebilirlik konusunda etik endişeleri gündeme getirdiğini vurgulamıştır. Makalede bu etik endişeleri gidermek için önerilen çerçeve; net etik kurallar oluşturmayı, veri gizliliğini ve güvenliğini sağlamayı, yapay zekâ algoritmalarının önyargılarını azaltmayı, karar alma şeffaflığını teşvik etmeyi ve hesap verebilirlik mekanizmaları oluşturmayı gerekli kılmıştır.

Güney ve Özcan (2025), Bilecik ve Sakarya'da muhasebe alanında çalışan kişilere anket uyguladıkları çalışmada yapay zekânın muhasebede kullanımını araştırmışlardır. Araştırma sonucunda yapay zekânın kayıt süreçlerinden daha çok raporlama, veri analizi ve analizlerin yorumlanması süreçlerinde kullanılabileceği görüşü ortaya çıkmıştır. Ayrıca yapay zekânın muhasebe süreçlerine katkı sağlama, süreçleri hızlandırıp kolaylaştırma, hata ve hileleri azaltma açısından meslek mensuplarının işlerini olumlu etkileyeceği tespit

edilmiştir. Yapay zekânın muhasebe mesleğinin niteliğini değiştirerek mesleği danışmanlığa dönüşebileceği de araştırma kapsamında ileri sürülmüştür.

Qatawneh (2025), muhasebe bilgi sistemlerinde denetim ve dolandırıcılık tespitinde yapay zekânın rolünü araştırdığı çalışmada, yapay zekâ teknolojisinin kullanımının muhasebe alanındaki denetim ve hile tespit süreçlerini önemli ölçüde etkileme potansiyeline sahip olduğunu tespit etmiştir. Çalışmanın bulguları yapay zekânın, denetçilerin daha verimli ve etkili denetim yaklaşımları tasarlamalarına yardımcı olabileceğini ve denetimler sırasında görev dağılımının optimize edilmesini sağlayabileceğini göstermiştir.

Katkat Özçelik vd. (2025), Ankara'daki muhasebe meslek mensuplarının dijitalleşme ve yapay zekâ teknolojisini algılama/uygulama düzeylerini araştırdıkları çalışmada, meslek mensuplarının dijitalleşmenin muhasebe mesleğine etkisine ilişkin farkındalıklarının ve dijital gelişmeleri takip etme, kolay öğrenebilme, uyum sağlama ve teknik becerilere sahip olma yetkinliklerinin yüksek, yapay zekâ farkındalıklarının ve yetkinliklerinin zayıf olduğunu tespit etmişlerdir. Meslek mensuplarının dijitalleşme ve yapay zekâ ile ilgili eğitim ihtiyaçları olduğu ve eğitimlerin muhasebe mesleğini pozitif yönde etkileyeceği ileri sürülmüştür.

Yukarıda özetlenen çalışmalar, yapay zekâ teknolojisinin muhasebe uygulamalarını etkilemesi açısından ortak bir görüşe sahiptir. Yapay zekânın muhasebe süreçlerinde verimlilik artışı sağlayacağı, muhasebecilerin çalışma şekillerini ve sundukları hizmetleri önemli ölçüde iyileştireceği, finansal raporlamanın doğruluğunu ve verimliliğini artıracığı, maliyet avantajı sağlayacağı gibi olumlu etkilerini ortaya koyan görüşlerin yanı sıra yapay zekânın muhasebe mesleğini dönüştürmesini tehdit olarak algılayan görüşlerin varlığı da dikkat çekmiştir. Özellikle literatürdeki çalışmalar geleceğin muhasebecilerinin kendilerini geliştirmeleri gerektiğine, bunun için eğitim ihtiyaçları olduğuna aksi taktirde mesleklerini kaybetme riski ile karşı karşıya kalabileceklerine vurgu yapmıştır. Literatürde yapay zekânın muhasebeci talebini büyük ölçüde azaltacağı yönünde bir beklenti hakimdir. Muhasebecilerin yapay zekâ farkındalıkları ve yetkinlikleri açısından literatürdeki ampirik çalışmaların sonuçları arasında bazı farklılıklar olduğu da görülmüştür.

Yapay zekâ teknolojisinin muhasebe uygulamaları ve mesleğin geleceği üzerindeki etkisini muhasebe meslek mensuplarının görüşlerine başvurmak suretiyle araştırmayı amaçlayan bu çalışma, araştırma yapılan il açısından yukarıda özetlenen çalışmalardan farklılaşmaktadır. Bunun yanı sıra her geçen gün gelişen yapay zekâ teknolojisinin muhasebe mesleğini etkilemesi, meslek mensuplarının da kendilerini bu yönde geliştirmesini ihtiyaç haline getirmiştir. Mesleğini yapay zekâ teknolojisinin sağladığı avantajları kullanarak daha etkin şekilde yapabilecek niteliğe sahip olmaları açısından muhasebe meslek mensuplarında bir farkındalık oluşturmak ve böylece muhasebede yapay zekâ teknolojilerinin etkin kullanımını artırarak mesleğe dolaylı da olsa bir katkı sağlamak yapılan bu çalışmanın motivasyonudur.

4. Metodoloji

4.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Araştırmanın temel amacı, Kırşehir ilinde bağımsız olarak faaliyet gösteren Serbest Muhasebeci Mali Müşavir (SMMM) unvanına sahip muhasebe meslek mensuplarının görüşleri doğrultusunda yapay zekâ teknolojisinin muhasebe uygulamaları üzerindeki etkisini tespit etmektir. Araştırmanın temel amacı kapsamında belirlenen alt amaçları şunlardır:

- Yapay zekâ teknolojisinin muhasebe mesleğindeki kullanım alanlarını belirlemek,
- Yapay zekâ teknolojisinin muhasebe uygulamaları açısından avantajlarını ortaya koymak,
- Yapay zekâ teknolojisinin muhasebe uygulamaları açısından dezavantajlarını ortaya koymak,
- Yapay zekâ teknolojisinin kullanımının mükellef ilişkilerine etkisini belirlemek,
- Muhasebe meslek mensuplarının yapay zekâ eğitimlerine ilişkin görüşlerini ve beklentilerini tespit etmek,
- Muhasebe meslek mensuplarının yapay zekâ ile ilgili üniversitelerde verilen teorik ve uygulamalı eğitimi yeterli bulup bulmadıklarını öğrenmek ve bu konuda üniversiteler tarafından atılması gereken adımların neler olması gerektiğine yönelik görüşlerini belirlemek,

- Muhasebe mesleğinin yapay zekâ teknolojisinin kullanımının yaygınlaşması ile yok olup olmayacağına ve muhasebecilere ihtiyaç duyulup duyulmayacağına yönelik muhasebe meslek mensuplarının düşüncelerini ortaya koymaktır.

Yapay zekâ teknolojisinin muhasebe sistemine entegre edilmesinin işletmeler, muhasebe meslek mensupları ve devlet açısından önemli avantajlar sağlama potansiyeli vardır. Bu açıdan yapılan bu araştırma ile muhasebe meslek mensuplarının yapay zekâ ile ilgili görüşlerine başvurmanın yapay zekâ teknolojilerine uyumu artırmak ve muhasebe uygulamalarında yapay zeka teknolojisinden daha etkin şekilde yararlanmak açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

4.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini Kırşehir ilinde bağımsız olarak faaliyet gösteren muhasebe meslek mensupları oluşturmaktadır. Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği (TÜRMOB) verilerine göre Aralık 2025 tarihi itibarıyla Kırşehir'de 10 Serbest Muhasebeci (SM), 127 Serbest Muhasebeci Mali Müşavir (SMMM) unvanına sahip kayıtlı toplam 137 muhasebe meslek mensubu faaliyet göstermektedir. Meslek mensuplarının 87'si bağımsız (serbest) ve 50'si bağımlı, diğer bir ifade ile hizmet akdi kapsamında mesleğini icra etmektedir. Bu kapsamda araştırmanın evreni, ilçeler de dahil 87 muhasebe meslek mensubundan oluşmaktadır. Araştırma kapsamında 33 SMMM örneklem olarak belirlenmiştir. Kolayda örnekleme yöntemi tercih edilerek SMMM'ler ile yüz yüze görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Kolayda örnekleme yöntemi kapsamında özellikle zaman açısından uygun ve kolay ulaşılabilir olan muhasebe meslek mensupları seçilmiştir. Bazı muhasebe meslek mensuplarının iş yüklerinin fazla olması gerekçesiyle görüşme teklifimizi reddetmesi, araştırmanın örneklem büyüklüğünü sınırlandırmıştır. Nitel araştırmalarda örneklemin büyüklüğünden çok, araştırmanın konusu ile ilgili yeterli düzeyde bilgiye ulaşılması önemlidir. Görüşmeler esnasında muhasebe meslek mensuplarının sorulara vermiş oldukları cevaplara süre açısından bir kısıt konulmamış olup, görüşme sürelerinin veri kalitesi üzerinde olumsuz bir etkisi olmadığı değerlendirilmektedir. Bu açıdan örneklemin yeterli olduğu ve veri doygunluğuna ulaşıldığı düşünülmektedir.

4.3. Araştırmanın Yöntemi

Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden biri olan görüşme (mülakat) tercih edilmiştir. Nitel araştırma yönteminin seçilmesinde muhasebe meslek mensuplarının yapay zeka teknolojisinin muhasebe uygulamaları üzerindeki etkilerine yönelik bireysel algılarını ve deneyimlerini daha açık bir şekilde derinlemesine keşfetmek amacı etkili olmuştur. Nitel araştırmalar nicel araştırmalara kıyasla daha derinlemesine veri elde etmeye imkan sağladıkları için araştırma kapsamında muhasebe meslek mensuplarına araştırma problemi ile ilgili sorular yöneltilmesi amaçlanmıştır.

Nitel araştırma kapsamında muhasebe meslek mensuplarına yüz yüze görüşmeler esnasında yarı yapılandırılmış açık uçlu sorular yöneltilmiştir. Muhasebe meslek mensuplarının cevapları ses kayıt cihazına kaydedilmiştir. Görüşmeler muhasebe meslek mensuplarından görüşme öncesi randevu alınarak, meslek mensuplarının çalışma ofislerinde gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler öncesi muhasebe meslek mensuplarına araştırmanın amacına ve sorulara yönelik kısa bilgilendirme yapılmış ve yapılan görüşmelerin ses kayıt cihazı ile kaydedilmesi hususunda meslek mensuplarından izin alınmıştır.

Görüşme soruları muhasebe meslek mensuplarının demografik özelliklerini ve yapay zekâ teknolojisinin muhasebe uygulamaları üzerindeki etkisini tespit etmeye yöneliktir. Görüşme soruları yazarlar tarafından literatür araştırması sonuçlarından yararlanılarak hazırlanmıştır. Pilot uygulama yapılmamıştır. Görüşmeler esnasında muhasebe meslek mensuplarına yöneltilen sorular şunlardır:

1. Demografik sorular (cinsiyet, yaş, medeni durum, mesleki tecrübe)
2. Yapay zekâ teknolojisi muhasebe alanında hangi süreçlerde kullanılıyor? Kullanım alanları nelerdir?
3. Yapay zekâ teknolojisinin muhasebe uygulamaları açısından avantajları nelerdir?
4. Yapay zekâ teknolojisinin muhasebe uygulamaları açısından dezavantajları nelerdir?
5. Yapay zekâ teknolojisinin kullanımı müşterilerle olan ilişkilerinizi nasıl etkiledi?
6. Yapay zekâ teknolojisi ile ilgili herhangi bir eğitim aldınız mı? Bu konuda sizce neler yapılmalıdır?

7. Yapay zekâ ile ilgili üniversitelerde verilen teorik ve uygulamalı eğitimi yeterli buluyor musunuz? Bu konuda üniversiteler sizce ne gibi adımlar atmalıdır?

8. Muhasebe mesleği yapay zekâ teknolojisinin kullanımının yaygınlaşması ile sizce yok olur mu? Muhasebecilere ihtiyaç tamamen ortadan kalkar mı? Mesleğin geleceği ile ilgili düşünceleriniz nelerdir?

Muhasebe meslek mensuplarından görüşmeler esnasında elde edilen veriler öncelikle Word dosyasına aktarılmıştır. Araştırmaya dâhil olan muhasebe meslek mensuplarının isimlerini deşifre etmemek için veriler oluşturulurken katılımcıların isimleri yerine etik kurallar çerçevesinde M1, M2 gibi kodlar kullanılmıştır. Oluşturulan veriler Word dosyasından MAXQDA 25 nitel analiz programına aktarılmıştır. Ardından görüşme metinleri üzerinde kodlamalar yapılmıştır. Kodlamalar, kodlar arası uyumu veya güvenilirliği artırmak açısından tek araştırmacı tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu kodlamalar belirli başlıklar altında toplanarak tümevarımsal olarak analiz edilmiş ve programda ortaya çıkan başlık ve bu başlıkların alt metinleri desenler şeklinde bulgu olarak sunulmuştur. En son olarak da MAXQDA 25 paket programı kullanılarak analiz edilen veriler sonucu ulaşılan bulgular yorumlanarak, çeşitli değerlendirme ve önerilerde bulunulmuştur.

Araştırma için 24.09.2025 tarih ve 2025/15/03 sayılı Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulundan gerekli izin alınmıştır.

4.4. Araştırmanın Kısıtları

Araştırmada elde edilen bulgular zaman ve maliyet kısıtı sebebiyle Kırşehir il merkezinde bağımsız olarak faaliyet gösteren SMMM unvanlı muhasebe meslek mensuplarının görüşleri ile sınırlıdır. Bağımlı olarak faaliyet gösteren, ilçelerde hizmet sunan ve SM unvanına sahip olan muhasebe meslek mensupları araştırmaya dâhil edilmemiştir. Muhasebe meslek mensuplarının iş yoğunluklarının fazla olması, görüşmelerin ses kayıt cihazıyla kaydedilmesinin talep edilmesi ve meslek mensuplarına açık uçlu sorular yöneltilmesi örneklem büyüklüğünü sınırlandırmıştır. Araştırma bulgularının genellenebilirliği örneklemin kapsamı ile sınırlıdır. Ayrıca araştırmada kolayda örnekleme kullanılması, SMMM unvanına sahip kişiler dışındaki diğer paydaşların (işletmeler, kamu kurumları, yazılım firmaları) araştırmaya dahil edilmemesinin de genellenebilirliği sınırladığı ifade edilebilir. Farklı illerde ve daha geniş örneklemlemlerle gerçekleştirilecek çalışmaların, bulguların karşılaştırılabilirliği açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

4.5. Araştırmanın Bulguları

4.5.1. Demografik Özelliklere İlişkin Bulgular

Katılımcıların cinsiyetlerine, medeni durumlarına, mesleki tecrübelerine (yıl) ve yaşlarına göre frekans ve yüzde dağılımları aşağıdaki Tablo 1'de sunulmuştur.

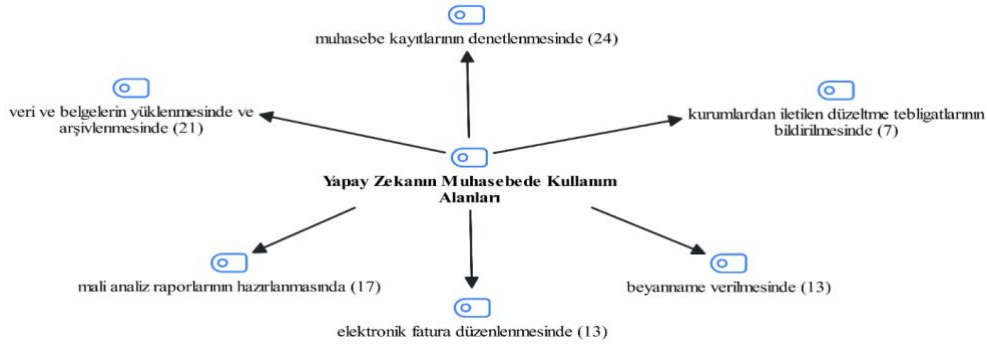
Tablo 1. Demografik Özelliklere İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları

Cinsiyet	F	%	Medeni Durum	F	%
Kadın	10	30	Evli	22	67
Erkek	23	70	Bekar	11	33
Mesleki Tecrübe	F	%	Yaş	F	%
0-8 yıl	8	24	27-33	3	10
9-16 yıl	9	27	34-40	13	39
17-24 yıl	2	7	41-47	6	18
25-32 yıl	10	30	48-54	7	21
33 yıl ve üstü	4	12	55 ve üstü	4	12

Katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin bilgilerin yer aldığı Tablo 1'e göre araştırmaya katılan muhasebe meslek mensuplarının %70'i erkek ve %30'u kadındır. Medeni durumlarına göre katılımcıların %67'sini evliler, %33'ünü ise bekârlar oluşturmuştur. Mesleki tecrübe açısından incelendiğinde araştırmaya en çok 25-32 yıl sektörde faaliyet gösteren SMMM'lerin katıldığı tespit edilmiştir. Yaşlarına bakıldığında ise araştırmaya en az 27-33 yaş, en çok ise 34-40 yaş aralığında olan meslek mensuplarının katılım gösterdiği saptanmıştır.

4.5.2. Yapay Zekâ Teknolojisinin Kullanımına İlişkin Bulgular

Yapay zekâ teknolojisinin muhasebedeki kullanım alanlarına ilişkin program çıktısı olarak raporlanan bulgular aşağıdaki Şekil 1'de sunulmuştur.

Şekil 1. Yapay Zekâ Teknolojisinin Kullanımına İlişkin Bulgular

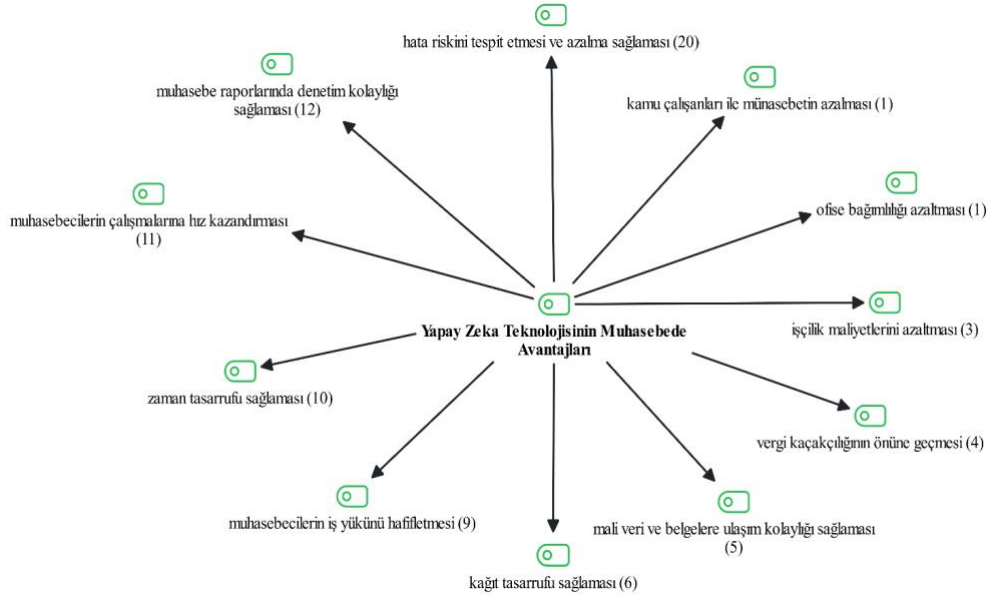
Şekil 1'de yer alan analiz bulguları, görüşmeye katılan muhasebe meslek mensuplarının yapay zekâ teknolojisini en çok muhasebe kayıtlarının denetlenmesinde kullandıklarını göstermektedir. Bunu sırasıyla “veri ve belgelerin yüklenmesi ve arşivlenmesi”, “mali analiz raporlarının hazırlanması”, “elektronik fatura düzenlenmesi”, “beyanname verilmesi” ve “kurumlardan iletilen düzeltme tebligatlarının bildirilmesi” takip etmiştir. Elde edilen bulgular, katılımcıların büyük bir çoğunluğunun (%73) yapay zekâyı muhasebe kayıtlarının denetlenmesinde kullandığını ve buna bağlı olarak yapay zekâ teknolojisinin insanların gözünden kaçabilecek hataları daha kolay tespit edebildiğini ortaya koymuştur. Denetleme sayesinde hataların tespit edilerek düzeltilmesi, kurumlara verilen beyannamelerin de doğruluğunu artırmaktadır. Bu durumda hem mükellefin cezalı duruma düşmesi engellenmiş, hem de devletin vergi gelirlerini tam alması sağlanmış olacaktır.

Yapay zekâ teknolojisinin veri ve belgelerin yüklenmesinde ve arşivlenmesinde, mali analiz raporlarının hazırlanmasında kullanılması muhasebe meslek mensuplarının iş yüklerini hafifletmesi açısından büyük kolaylık sağlamaktadır. Meslek mensuplarının iş yüklerini azaltan diğer bir unsur da mükelleflerin faturalarını kendi IP numaraları ile düzenlemeleridir. Bunun zorunlu hale getirilmesi ile mükellefler faturalarını yapay zekâ teknolojisi kullanarak düzenledikleri için faturaların kaybolması ya da zamanında muhasebeciye iletilmemesi gibi sorunlar ortadan kalkmıştır. Bu kapsamda muhasebe meslek mensupları elektronik sistem üzerinden mükellefler tarafından düzenlenen faturaları otomatik olarak görebilmektedirler.

Beyannamelerin yapay zekâ alt yapı elektronik sistem üzerinden Gelir İdaresi'ne iletilmesi ile muhasebe meslek mensuplarının zaman kayıplarının önüne geçildiği bilgisi de yapılan görüşler esnasında belirtilmiştir. Eskiden kâğıda dökülen beyannamelerin kuruma fiziki olarak götürülüp, elden teslim edilmesi meslek mensupları açısından büyük zaman kaybına yol açmıştır. Yapay zekâ destekli sistem sayesinde kuruma iletilen beyannamelerde kurum eğer bir düzeltme isterse tebligatı sistem üzerinden mükellefe iletmekte ve mükellef de anında tebligatı görüntüleyebilmektedir. Bu durumun da düzeltmelerin zaman aşımına uğramadan yapılması hususunda fayda sağladığı görüşü meslek mensupları tarafından ifade edilmiştir.

4.5.3. Yapay Zekâ Teknolojisinin Avantajlarına İlişkin Bulgular

Yapay zekâ teknolojisi, muhasebe alanında önemli avantajlar ortaya çıkarmıştır. Yapay zekâ teknolojisinin avantajlarına ilişkin muhasebe meslek mensuplarının görüşleri doğrultusunda ortaya çıkan bulgular aşağıdaki Şekil 2'de sunulmuştur.

Şekil 2. Yapay Zekâ Teknolojisinin Avantajlarına İlişkin Bulgular

Şekil 2'de yer alan analiz bulguları yapay zekâ teknolojisinin muhasebe alanında sağladığı avantajlara yönelik görüşmeye katılan muhasebe meslek mensuplarının yaklaşık %61'inin (20/33) hata riskini tespit etmesi ve hatalarda azalma sağlaması, %36'sının (12/33) muhasebe raporlarında denetim kolaylığı sağlaması, %33'ünün (11/33) muhasebecilerin çalışmalarına hız kazandırması, %30'unun (10/33) zaman tasarrufu sağlaması, %27'sinin muhasebecilerin iş yükünü hafifletmesi, %18'inin (6/33) kâğıt tasarrufu sağlaması, %15'inin (5/33) mali veri ve belgelere ulaşım kolaylığı sağlaması, %12'sinin (4/33) vergi kaçakçılığının önüne geçmesi, %9'unun (3/33) işçilik maliyetlerini azaltması, %3'ünün (1/33) ofise bağımlılığı azaltması, %3'ünün ise kamu çalışanları ile münasebeti azaltması yönünde görüş bildirdiğini göstermektedir.

Muhasebe meslek mensupları yapay zekânın muhasebe alanında sağladığı en önemli avantajı “hata riskini tespit etme ve hataları azaltma” olarak değerlendirmektedir. Hataların yapay zekâ teknolojisi sayesinde tespit edilip önlenmesinin; faturaların hatalı kesilmesi, veri kaydının hatalı yapılması, yanılıcı mali raporların düzenlenmesi gibi işlemlerin önüne geçilmesi konusunda önemli avantajlar sağladığı ortaya çıkmıştır. Sistem, işlem sırasında hata tespit ettiğinde uyarı vererek olası bir cezai durumun yaşanmaması konusunda mükellefi korumaktadır. Bu olası risklerin ve en önemlisi vergi kaçakçılığının önüne geçilmesi amacıyla yapay zekâ teknolojisinden faydalanmak, muhasebecilerin işlerini kolaylaştırmakta ve güvenilirliği sağlamaktadır. Yapay zekâ teknoloji ile muhasebe verilerinin denetiminin de eski geleneksel denetimlere kıyasla daha hızlı ve kolay yapılmasının muhasebe meslek mensuplarına avantajlar sağladığı tespit edilmiştir. Hızlı ve kolay yapılan denetim süreçlerinin zaman tasarrufu sağladığı, işçi ihtiyacını en aza indirerek işçilik maliyetlerini azalttığı ve muhasebe meslek mensuplarının omuzlarındaki iş yükünü bir nebze hafiflettiği ortaya çıkmıştır.

Bilgisayar üzerinde yapılan tüm işlemler kâğıt tasarrufu sağladığı gibi mali belge ve verilere dijital olarak ulaşmayı da kolaylaştırmaktadır. Ayrıca muhasebe meslek mensuplarına sadece ofiste değil evde de çalışma imkanı sunarak, monotonlaşan ofise bağımlı hayattan uzaklaştırıp motivasyon, performans ve verimlilik açısından da fayda sağlamaktadır. Kamu çalışanlarının muhasebe meslek mensuplarının işlemlerini uzatması ya da yapmaması gibi durumlar muhasebecileri geçmişte çok bezdirmiş olduğu için günümüzde dijital olarak kamuyla iletişim kurulması sayesinde kamu çalışanları ile münasebetin azaltılması da muhasebe meslek mensupları açısından avantaj olarak değerlendirilmiştir.

4.5.4. Yapay Zekâ Teknolojisinin Dezavantajlarına İlişkin Bulgular

Katılımcıların görüşlerine göre yapay zekâ teknolojisinin muhasebe alanındaki dezavantajlarına ilişkin bulgular aşağıdaki Şekil 3'te sunulmuştur.

Şekil 3. Yapay Zekâ Teknolojisinin Dezavantajlarına İlişkin Bulgular

Şekil 3'te yer alan analiz bulgularına göre yapay zekâ teknolojisinin muhasebe alanındaki kullanımına yönelik en önemli dezavantajı mükellefin yapay zekâyı kullanamamasıdır. Bunun yanı sıra katılımcıların %36'sı (12/33) yapay zekâ kaynaklı hatalar alınmasını, %30'u (10/33) kamu denetimlerinin muhasebe meslek mensuplarını zorlamasını, %18'i (6/33) sistemin eksikliklerini, %18'i (6/33) yapay zekâ ile mali işlerin detaylandırılması zorluğunu, %15'i (5/33) sistemde yapılan sık güncellemelere uyum zorluğunu, %9'u (3/33) yapay zekânın istihdamı azaltmasını, %6'sı (2/33) veri gizliliği hakkında yapay zekâyı güven duyulmamasını, %6'sı (2/33) yapay zekânın hata riski barındırmasını, %3'ü (1/33) ise sürekli bilgisayar karşısında çalışılmasını yapay zekânın diğer önemli dezavantajları olarak belirtmiştir.

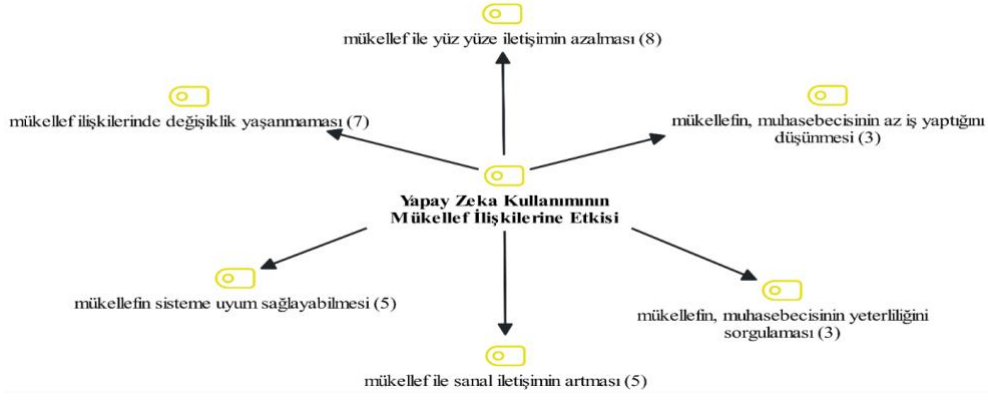
Meslek mensupları mükelleflerin yapay zekâ teknolojisini kullanamaması konusunda dezavantajlar yaşadıklarını dile getirmişlerdir. Eski usul defter tutma ya da fatura düzenleme işlemlerinden dijital ortama geçiş, eğitim alamayan mükellefler için zor olmuştur. Kırşehir ilinde yaşayan mükelleflerin birçoğunun 40 yaşını aşmış esnaflardan oluşmasının da bu süreci olumsuz etkileyen sebeplerden olduğu tespit edilmiştir. Aynı şekilde meslek mensupları da geçiş sürecinde zorluk yaşamıştır. Uzun yıllardır muhasebe hizmeti veren muhasebe meslek mensupları, eski usul sistemden daha karmaşık gibi görünen yapay zekâ alt yapılı muhasebe programlarına çok hızlı uyum sağlayamamıştır. Adapte sorunu yaşanmasındaki en önemli etkenlerden biri de muhasebe meslek mensuplarına yapay zekâ kullanımıyla ilgili eğitim verilmeden sistemin yürürlüğe girmesi ve zorunlu uygulanmaya başlanması olmuştur. Aynı şekilde mükelleflere de herhangi bir eğitim verilmeden direk yapay zekâ alt yapılı muhasebe programlarıyla işlem yapmaları zorunlu kılınmıştır. Bu durum mükellefin kendi sorumluluğunda olan işlemler için sık sık muhasebe meslek mensubundan destek istemesine neden olmuştur. Hatta mükellefler bu durumu daha da ileri boyuta taşıyıp, kendilerinin yapması gereken işlemleri muhasebe meslek mensubuna yaptırmaya başlamıştır. Bu durum da meslek mensuplarının iş yüklerinin artmasına sebep olmuştur.

Diğer bir iş yükü de yapay zekâ destekli programlarla mali işlerin başlıklarının detaylandırılması, sistemin dahi eksik kaldığı bu detaylandırmanın muhasebe meslek mensuplarını zorlaması ve sistemde sık sık güncellemeler yapılması olmuştur. Ayrıca yapay zekanın hatalar yapabildiği, mükellef gizliliği açısından SMMM'lere güven vermediği ve sürekli bir hata riski barındırdığı görüşleri de ortaya çıkmıştır.

Yapay zekâ teknolojisinin her meslekte risk olarak ortaya çıkardığı istihdamı azaltma durumu muhasebe bürolarında da varlığını hissettirmiştir. İstihdam bir ülkenin ekonomisinin gelişimi açısından büyük öneme sahiptir. Fakat yüksek işçilik maliyetleri, çalışanların sağlık sorunları yaşamaları ve işlerini yeterli performansta sergilememeleri, makinaların çalışanların yerine geçmesine ve dolayısıyla istihdamın azalmasına sebebiyet vermektedir. Yapay zekâ destekli sistemlerin acıkmadan, yorulmadan, daha düşük maliyetlerle daha uzun vadeli kullanılabilmesi istihdam açısından dezavantaj oluşturmaktadır.

4.5.5. Yapay Zekâ Teknolojisinin Mükelleflerle İlişkilere Etkisine İlişkin Bulgular

Yapay zekâ teknolojisinin muhasebe alanında kullanılması, meslek mensuplarının mükelleflerle olan ilişkilerini etkilemiştir. Söz konusu etkiye ilişkin bulgular Şekil 4'te sunulmuştur.

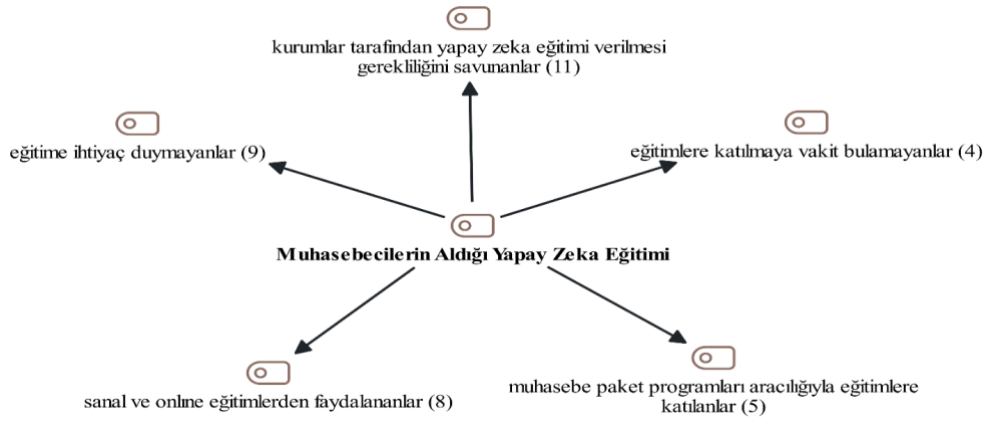
Şekil 4. Yapay Zekâ Teknolojisinin Mükellef İlişkilerine Etkisine İlişkin Bulgular

Şekil 4'te yer alan analiz bulguları yapay zekâ teknolojinin en büyük etkisinin mükelleflerle yüz yüze iletişimin azalması olduğunu ortaya koymuştur. Muhasebe meslek mensupları dijitalleşme ile mükelleflerin her şeyi telefon ya da bilgisayar üzerinden yapması sonucunda, bunları kendilerine whatsapp ya da mail yoluyla iletmelerine bağlı olarak yüz yüze görüşmelerin azaldığı görüşünü dile getirmişlerdir. Bu durum hem mükellef hem de muhasebe meslek mensubu için vakit kaybının önüne geçmiş ve her iki tarafa da zaman tasarrufu sağlamıştır. Katılımcıların %21'i (7/33) yapay zekâ teknolojinin mükellef ilişkilerini etkilemediği yönünde görüş bildirirken, bazıları ise mükelleflerin yapay zekâ teknolojisini kullanamaması sebebiyle kendilerini sık sık aradıklarını, her şeyi danıştıklarını ifade etmiştir. Mükelleflere yüklenen bu sorumluluğun SMMM'lere "siz az iş yapıyorsunuz, bütün işleri bize yaptırılıyorsunuz" yönünde şikâyet olarak yansıtıldığı tespit edilmiştir.

Bir diğer etki de yapay zekâdan kaynaklanabilen hatalar nedeniyle vergi dairesinden mükellefe dönen düzeltme tebliğatlarında mükellefin muhasebecisini sorumlu tutması ve muhasebe meslek mensubunun yeterliliğini sorgulamasıdır. Mükellefin eksik ya da yanlış yapmış olduğu işlemlerle ilgili cezai yaptırımlarla karşılaşması durumunda muhasebe meslek mensubuna "sen bu işi nasıl yapıyorsun, yapay zekâyı kullanamıyorsun ya da nasıl denetledin, ben sana güvendim ama senin yüzünden ceza yedim" gibi ithamlarda bulunduğu tespit edilmiştir.

4.5.6. Yapay Zekâ Teknolojisi Eğitimlerine İlişkin Bulgular

Yapay zekâ teknolojinin kullanımına yönelik muhasebe meslek mensuplarının eğitimlere ilişkin görüşlerini ortaya koyan bulgular aşağıdaki Şekil 5'te sunulmuştur.

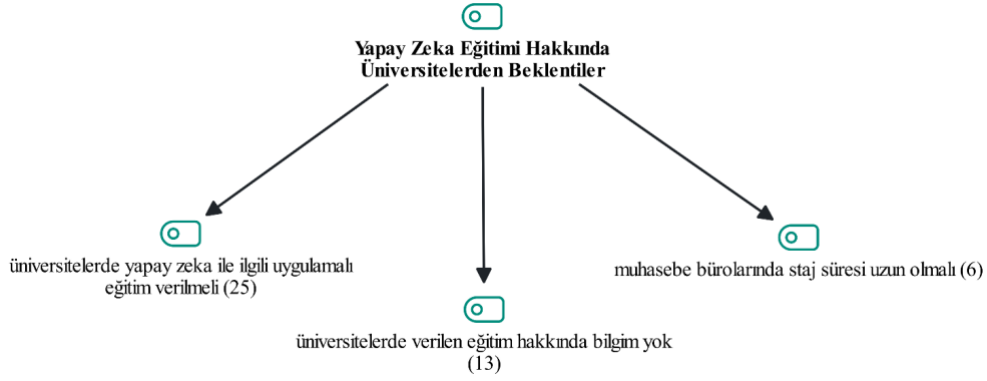
Şekil 5. Yapay Zekâ Eğitimlerine İlişkin Bulgular

Şekil 5'te yer alan analiz bulguları muhasebe meslek mensuplarının %33'ünün (11/33) kurumlar tarafından yapay zekâ eğitimi verilmesi gerekliliği konusunda görüş bildirdiğine işaret etmektedir. Meslek mensuplarının %27'si (9/33) eğitime ihtiyaç duymadığını, %24'ü (8/33) sanal ve online eğitimlerden faydalandığını, %15'i (5/33) muhasebe paket programları aracılığıyla eğitimlere katıldığını, %12'si (4/33) ise eğitimlere katılmaya vakit bulamadığını ileri sürmüştür.

Meslek mensupları yapay zekâ teknolojisi ile sürekli güncellenen programlara adapte olmanın zorluğunu dile getirmiş ve kurumların bu değişiklikler ile ilgili eğitimler vermesi gerekliliği konusunda görüş bildirmişlerdir. Eğitim ihtiyaçlarını satın aldıkları yapay zekâ destekli program yapımcılar tarafından karşılamaya çalışan muhasebe meslek mensupları YouTube gibi kanallar aracılığıyla da eğitim videoları izlediklerini ve bazen ihtiyaç olmasına rağmen iş yoğunluğuna bağlı olarak eğitimlere katılmaya vakit bulamadıklarını dile getirmişlerdir.

4.5.7. Yapay Zekâ Teknolojisiyle İlgili Üniversitelerdeki Eğitimlere İlişkin Bulgular

SMMM'lerin yapay zekâ teknolojisi konusunda üniversitelerde verilen eğitime yönelik görüşlerini ortaya koyan analiz bulguları aşağıdaki Şekil 6'da sunulmuştur.

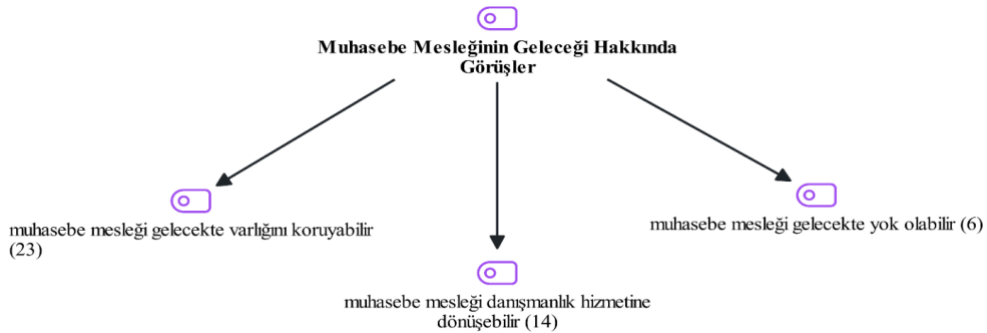
Şekil 6. Yapay Zekâ ile İlgili Üniversitelerden Beklentilere İlişkin Bulgular

Şekil 6'da yer alan analiz bulguları görüşmeye katılan SMMM'lerin yaklaşık %76'sının (25/33) üniversitelerde yapay zekâ ile ilgili uygulamalı eğitim verilmesi gerektiği görüşüne sahip olduğunu göstermektedir. Meslek mensuplarının %39'u (13/33) üniversitelerde verilen eğitim hakkında bilgi sahibi olmadığı ifade ederken, %18'i (6/33) ise muhasebe bürolarındaki staj süresinin uzatılması yönünde görüş bildirmiştir.

SMMM'lerin büyük çoğunluğu üniversitelerde yapay zekâ teknolojisi kullanılarak uygulamalı eğitim verilmesinin günümüz şartlarında bir gereklilik olduğunu ifade etmiştir. Üniversiteden mezun olup muhasebe bürolarında çalışmaya başlayan öğrencilerin muhasebe programlarına aşina olmadığı, bu durumun da kalifiye eleman bulmayı zorlaştırdığı belirtilmiştir. Yeni işe başlayan bu nitelikteki bir personelin yetiştirilmesinin bir yıl gibi uzun bir süreç aldığı, bunun da muhasebe meslek mensuplarına zaman kaybı ve iş yükü olarak yansıdığı bilgisi paylaşılmıştır. Bu duruma çözüm olarak SMMM'lerin üniversitelerden uygulamalı eğitime daha fazla ağırlık vermesi ve mali müşavirlik bürolarında yapılması zorunlu stajın süresinin uzatılması yönünde beklentilerinin olduğu tespit edilmiştir.

4.5.8. Yapay Zekâ Teknolojisinin Muhasebe Mesleğinin Geleceğine Etkisine İlişkin Bulgular

Yapay zekâ teknolojisinin muhasebe alanında kullanılması ve yaygınlaşması ile muhasebe mesleğinin gelecekte hangi yönde değişebileceğine ya da yok olmasına ilişkin bulgular aşağıdaki Şekil 7'de sunulmuştur.

Şekil 7. Muhasebe Mesleğinin Geleceğine Yönelik Bulgular

Şekil 7'de yer alan analiz bulgularına göre SMMM'lerin %70'i (23/33) muhasebe mesleğinin gelecekte varlığını koruyabileceği düşüncesine sahiptir. Meslek mensuplarının %42'si (14/33) muhasebe mesleğinin gelecekte

danışmanlık hizmetine dönüşeceğini, %18'si (6/33) ise muhasebe mesleğinin gelecekte yok olacağını ifade etmiştir.

Muhasebe meslek mensuplarının büyük çoğunluğu yapay zekânın gelişmesi ve yayınlaşmasıyla mali müşavirlik mesleğinin yerini yapay zekânın alamayacağını, yapay zekânın sadece işlerini kolaylaştıracağını ve asıl yapmak istedikleri danışmanlık hizmetini mükelleflerine sunabileceklerini dile getirmiştir. Angarya işleri yapay zekâya yaptırmak meslek mensuplarına zaman tasarrufu sağlarken bu zamanlarını çalıştıkları firmaların mali analizlerini yapmak için harcamaları mesleklerine değer katacaktır. Yapay zekâ teknolojisinin mali müşavirlik mesleğinin yerini alacağı düşüncesi azınlıkta olsa da henüz yapay zekânın ne kadar ilerleyebileceğini tahmin edemeyen SMMM'ler için korkutucu bir son olabileceği görüşleri de araştırma kapsamında tespit edilmiştir.

5. Sonuç ve Tartışma

Muhasebe, hiç şüphesiz ki yapay zekâ teknolojisinin etkilediği mesleklerden biridir. Muhasebenin rutin yapılan, tekrar eden, karmaşık ve çok sayıda iş ve işlemlerden oluşan, matematiksel hesaplamalar içeren, bu sebeple de hata ve hileye açık bir meslek olması yapay zekâ teknolojisinin muhasebe alanında kullanılmasına zemin hazırlamıştır. Özellikle muhasebe uygulamalarının vergi matrahı ile doğrudan ilişkili olması ve vergi kaybına yol açabilme riskinin bulunması yapay zekâ teknolojisinden yararlanarak mali disiplini sağlamada büyük bir fırsattır. Yapay zekânın muhasebe alanındaki etkileri, fırsatların yanı sıra risklerin de bütüncül bir yaklaşımla değerlendirilmesini gerekli kılmaktadır.

Bu araştırmada, yapay zekâ teknolojisinin muhasebe uygulamaları üzerindeki etkileri incelenmiş ve hem olumlu hem de olumsuz yönleri değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgular, yapay zekânın muhasebe alanında önemli bir dijital dönüşüm aracı olduğunu göstermektedir. Özellikle veri ve belgelerin yüklenmesinde, arşivlenmesinde, muhasebe kayıtlarının tutulmasında, mali raporların hazırlanmasında, elektronik fatura düzenlenmesinde, beyanname verilmesinde, kurumlardan iletilen düzeltme tebliğatlarının bildirilmesinde önemli kolaylıklar sağlamaktadır. Bu kapsamda yapay zekâ teknolojisinin hata oranlarını azaltması, denetim kolaylığı sağlaması, muhasebe çalışmalarına hız kazandırması, iş yükünü hafifletmesi, kâğıt tasarrufu sağlaması, ofise bağımlılığı azaltması, şeffaflığı ve verimliliği artırması gibi avantajları öne çıkmaktadır. Muhasebede yapay zekâ teknolojisinin etkin kullanılması mevzuata uygun işlemler yapılmasına, hilenin ve kayıt dışılığın önüne geçilmesine katkı sağlama potansiyeli taşımaktadır.

Yapay zekâ teknolojisinin avantajlarının yanı sıra dezavantajları da bulunmaktadır. Mükelleflerin yapay zekâ teknolojisini kullanamaması, yapay zekâ teknolojisinin en önemli dezavantajı olarak tespit edilmiştir. Mükelleflerin yapay zekâ teknolojisine uyum sağlamada yaşadıkları zorluklar, muhasebe meslek mensuplarına iş yükü olarak yansımıştır. Yapay zekâ teknolojisini kullanmayı bilmeyen mükellefler muhasebe meslek mensuplarına e-devlet şifrelerini vermeyi teklif ederek, faturalarını meslek mensuplarına kestirmeye başlamışlardır. Bunu teklifi kabul etmeyen meslek mensupları da mükellefler tarafından az iş yapmakla suçlanmıştır. Yapay zekâ kaynaklı sistemsel hatalar ortaya çıkması, kamu denetimlerinin muhasebe meslek mensuplarını zorlaması, mali işlerin detaylandırılması, sistemsel güncellemelere uyum zorluğu, istihdamı azaltması, veri gizliliği güvensizliği ve sürekli bilgisayar karşısında çalışılmasını yapay zekâ teknolojisinin diğer önemli dezavantajları olarak belirlenmiştir.

Yapay zekâ teknolojisi meslek mensupları ile mükellefler arasındaki ilişkiyi de etkilemiştir. İşlemlerin dijital ortamda yapılması, yüz yüze iletişimlerinin azalmasına yol açmıştır. Bu değişim her iki tarafa da zaman tasarrufu sağlamış olsa da bazı mükelleflerin yapay zekâ teknolojisine kolay uyum sağlayamaması ve yapamadıkları her iş için muhasebesine danışmak istemeleri hem meslek mensuplarının iş yükünün artmasına hem de mükellefler tarafından az iş yapmakla suçlanmalarına sebep olmuştur. Hâlbuki yapay zekâ teknolojisinin mükellefler tarafından da etkin kullanılması, rutin muhasebe işlemlerinin otomatik olarak yapılmasına ve meslek mensuplarının mükelleflerine stratejik konularda hizmet sunmasına katkı sağlayacaktır.

Yapay zekâ teknolojisinin muhasebe süreçlerinde etkin şekilde kullanılabilmesi muhasebe meslek mensuplarının ve mükellef işletmelerin bilgi düzeyine bağlıdır. Çalışma kapsamında meslek mensuplarının yapay zekâya ilişkin T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı, TÜRMOB ya da üniversiteler tarafından eğitimler düzenlenmesi yönünde talepleri olduğu ortaya çıkmıştır. Yapay zekâ teknolojisinin sürekli bir değişim ve

gelişim göstermesi teknolojiye uyum zorluğunu ve eğitim ihtiyacını artırmaktadır. Eğitim ihtiyaçlarını satın aldıkları yapay zekâ destekli programları geliştiren firmalardan ya da YouTube gibi kanallardaki eğitim videolardan karşılamaya çalışan muhasebe meslek mensuplarının yapay zekâ ile ilgili düzenli ve sürekli eğitime ihtiyaçları vardır.

Üniversiteler yapay zekâ teknolojisi hakkında yeterli bilgi ve donanımına sahip muhasebe meslek mensuplarının yetiştirilmesi ve kalifiye eleman ihtiyacının karşılanması açısından önem taşıyan kurumlar arasında yer almaktadır. Araştırmaya katılan muhasebe meslek mensuplarının büyük çoğunluğu üniversitelerde yapay zekâ ile ilgili uygulamalı eğitim verilmesi gerektiği konusunda hemfikirlerdir. Üniversitelerin İşletme, İktisat, Maliye gibi muhasebe meslek adayı yetiştiren bölümlerinin müfredatlarına yapay zeka teknolojisi ile ilgili hem teorik hem de uygulamalı derslerin dahil edilmesinin muhasebe mesleğinde yapay zeka uygulamalarının etkin kullanımına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Yapay zekâ teknolojisinin gelişimi ile birlikte muhasebe mesleğinin gelecekte yok olup olmayacağı sorusu gündeme gelmiştir. Bu çalışmadan elde edilen bulgular muhasebe meslek mensuplarının büyük çoğunluğunun mesleğin geleceğine yönelik umutlu olduklarını, ancak yapay zekânın mesleği gelecekte danışmanlık hizmetine dönüştüreceğini ortaya koymuştur. Meslek mensuplarının sadece %18'i mesleğinin geleceği ile ilgili karamsardır. Bu karamsarlıklarının sebebi yapay zekâ teknolojisinde yaşanan çok hızlı gelişim olabilir. Yapay zekâ teknolojisinin gelecekte muhasebe ve vergi alanında çok daha etkin kullanılacağı ve birçok işlemi dijital ve otomatik hale getireceği açıktır. Ancak girişimci olmadan diğer üretim faktörleri bir araya gelerek bir işletme kuramıyorsa, aynı şekilde muhasebe meslek mensupları olmadan da bir işletmenin muhasebesel, vergisel ve yönetsel işlemlerinin sağlıklı bir şekilde yürütülmesinin mümkün olmayacağı düşünülmektedir. Bu açıdan yapay zekâ teknolojisine uyum sağlayabilen, çağın gerektirdiği bilgi ve donanımına sahip olan meslek mensuplarına her zaman ihtiyaç olacağı ifade edilebilir.

Bu çalışmanın sonuçları yapay zekâ teknolojisinin; muhasebe sürecinde verimliliği artırması açısından Berdiyeva vd. (2021), Odonkor vd. (2024) ve Aldana vd. (2024), doğruluğu artırması ve maliyetleri düşürmesi açısından Aldana vd. (2024) rutin görevleri otomatikleştirmesi açısından Odonkor vd. (2024) ve Schweitze (2024), hata ve hileleri azaltması açısından Güney & Özcan (2025) ve Qatawneh (2025), muhasebeci talebini büyük ölçüde azaltması açısından Bako & Tanko (2022), veri güvenliği ve gizliliği endişesi yaratması açısından Aldana vd. (2024), Schweitze (2024) ve Odonkor vd. (2024), muhasebe mesleğinin niteliğini değiştirerek mesleği danışmanlığa dönüşmesi açısından ise Güney & Özcan (2025) tarafından yapılan çalışmalar ile benzerdir.

Yapılan bu çalışmanın sonuçları Kırşehir ilinde faaliyet gösteren ve araştırmaya katılan muhasebe meslek mensuplarının görüşleri ile sınırlıdır. Bu bağlamda araştırmanın sonuçlarının genellenebilirliği sınırlıdır. Gelecek çalışmaların Türkiye'nin diğer illerinde faaliyet gösteren muhasebe meslek mensupları üzerinde gerçekleştirilmesinin yapay zekâ teknolojisinin muhasebe alanına entegre edilmesini kolaylaştıracağı düşünülmektedir. Yapay teknolojinin muhasebe alanında daha etkin ve verimli kullanılması, gönüllü vergi uyumunun teşvik edilmesi, vergi kayıplarının önlenmesi, kamu kaynaklarının etkin kullanılması, şeffaflığın ve hesap verebilirliğin artırılması ve mali disiplinin güçlendirilmesi açısından büyük önem taşımaktadır.

AÇIKLAMALAR / DECLARATIONS

Üretken Yapay Zekâ Beyanı: Bu çalışmanın hazırlanmasında üretken yapay zekâ araçları yalnızca dil düzenlemesi ile metnin anlaşılabilirliğinin ve okunabilirliğinin artırılması amacıyla kullanılmıştır. Bu araçlar araştırma verisi üretmek, istatistiksel analiz gerçekleştirmek, bulguları yorumlamak veya bilimsel sonuçları geliştirmek amacıyla kullanılmamıştır. Yazarlar, yapay zekâ desteğiyle oluşturulan tüm içeriği eleştirel biçimde gözden geçirmiş ve yayımlanan çalışmanın doğruluğu, bütünlüğü ve özgünlüğüne ilişkin tüm sorumluluğu üstlenmektedir.

CRedit Yazarlık Katkı Beyanı: **Zeynep Batı:** Kavramsallaştırma, Metodoloji, Veri Toplama, Formal Analiz, Yazma – Orijinal Taslak. **H. Pınar Kaya:** Danışmanlık, Doğrulama, Yazma – İnceleme ve Düzenleme, Süpervizyon. Yazarlar, makalenin son halini okumuş, onaylamış ve çalışmanın tüm yönlerinden sorumlu olmayı kabul etmiştir.

Çıkar Çatışması Beyanı: Yazarlar, bu araştırmanın yürütülmesi, analizi, yorumlanması veya yayımlanması sürecini etkileyebilecek herhangi bir finansal, ticari, kişisel veya mesleki çıkar çatışması bulunmadığını beyan eder.

Veri Erişilebilirliği Beyanı: Bu çalışmada kullanılan görüşme verileri, katılımcı mahremiyetini korumak amacıyla kamuya açık olarak paylaşılmamaktadır. Verilere ilişkin ayrıntılar makul bir talep üzerine sorumlu yazardan temin edilebilir.

Fon Desteği Beyanı: Yazarlar, bu araştırma, yazarlık veya yayın sürecine ilişkin herhangi bir kurum veya kuruluştan finansal destek almamıştır.

Etik Kurul Onayı: Bu çalışma için Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu'nun 24.09.2025 tarih ve 2025/15/03 sayılı kararı ile etik kurul onayı alınmıştır. Görüşmeler öncesinde tüm katılımcılardan bilgilendirilmiş gönüllü onam alınmış, katılımcı kimlikleri gizli tutularak veriler (M1, M2 vb. kodlarla) anonimleştirilmiştir.

KAYNAKÇA

- Ajayi-Nifise, A. O., Odeyemi, O., Mhlango, N. Z., Ibeh, C. V., Elufioye, O. A. and Awonuga, K. F. (2024). The future of accounting: predictions on automation and AI integration. *World Journal of Advanced Research and Reviews*, 21(02), 399-407.
- Akçakanat, Ö. (2024). Yapay zekâ kaygısının teknoloji kaynaklı işsizlik endişesi üzerine etkisi: Muhasebe meslek mensupları üzerine bir araştırma. *Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 26 (Özel Sayı), 53-67.
- Aldana, A. Z., Cepeda, J. M. D., González, G. L., Rojas, X. A. R. and Torrecillas, D. O. G. (2024). The role of artificial intelligence in optimizing accounting processes and automating financial tasks. *Journal of International Crisis and Risk Communication Research*, 7(8), 598-604.
- Bako, P. M. and Tanko, U. M. (2022). The place of artificial intelligence in accounting field and the future of accounting profession. *Journal of Artificial Intelligence, Machine Learning and Neural Network*, 2(5), 15-21.
- Berdiyeva, O., Islam, M. U. and Saeedi, M. (2021). Artificial intelligence in accounting and finance: meta-analysis. *NUST Business Review*, 3(1), 56-79.
- Güney, A. ve Özcan, E. (2025). Yapay zekanın muhasebede kullanımı üzerine bir araştırma. *Journal of Accounting Institute*, (72), 1-13.
- Karaca, H. (2023). Muhasebe uygulamalarının dijitalleşmesi: kil tabletlerden akıllı muhasebe uygulamalarına. Karaca, C. & Buğan, M. F. (Ed), *Finansal Piyasaların Evrimi- II, Özgür Yayınları*, Gaziantep, 119-138.
- Katkat Özçelik, M., Öztürk, Z. ve Alibaş, T. (2025). Muhasebe meslek mensuplarının dijitalleşme ve yapay zekâ teknolojisini algılama ve uygulama düzeylerinin araştırılması. *Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi*, 76, 133-156.
- Odonkor, B., Kaggwa, S., Uwaoma, P. U., Hassan, A. O. and Farayola, O. A. (2024). The impact of AI on accounting practices: a review: exploring how artificial intelligence is transforming traditional accounting methods and financial reporting. *World Journal of Advanced Research and Reviews*, 21(01), 172-188.
- Özbek, A. (2024). Muhasebe meslek mensuplarının yapay zekâ kaygılarının gelecekte istihdam edilebilirlik algıları üzerine bir çalışma. *Alanya Akademik Bakış*, 8(1), 254-267.
- Özer, G., Günlük, M. ve Özcan, M. (2019). Muhasebe akademisyenlerinin muhasebe eğitiminde uzaktan eğitim uygulamaları kullanımına yönelik algılarının teknoloji kabul modeli çerçevesinde incelenmesi. *Journal of Accounting and Taxation Studies*, 12(1), 65-90.
- Özevin, O. (2023). Muhasebede yapay zekâ kullanımının meslek etiğine etkileri: ChatGPT Uygulaması. *Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(3), 535-545.
- Qatawneh, A. M. (2025). The role of artificial intelligence in auditing and fraud detection in accounting information systems: moderating role of natural language processing. *International Journal of Organizational Analysis*, 33(6), 1391-1409.
- Schweitzer, B. (2024). Artificial intelligence (AI) ethics in accounting. *Journal of Accounting, Ethics & Public Policy*, 25(1), 67-103.
- Yardımcıoğlu, M. ve Şitak, B. (2020). Yapay zekâ teknolojisinin muhasebe alanına yansımaları: literatür incelemesi. *Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(2), 342-353.
- Yaylalı, İ. (2024). Yapay zekâ muhasebe uygulamalarının meslek mensuplarının algısına etkisi: Mardin-Şırnak meslek mensupları üzerine bir araştırma. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (55), 81-96.
- Yi, Z., Cao, X., Chen, Z. and Li, S. (2023). Artificial intelligence in accounting and finance: challenges and opportunities. *IEEE Access Journal*, (11), 129100-129123.